

KYSELYLOMAKE: FSD4077 TUTKIMUSETIIKAN BAROMETRI 2018

QUESTIONNAIRE: FSD4077 RESEARCH INTEGRITY BAROMETER 2018

TÄMÄ KYSELYLOMAKE ON OSA YLLÄ MAINITTUA YHTEISKUNTATIEEELLISEEN TIETOARKISTOON ARKISTOITUA TUTKIMUSAINESTOA.

KYSELYLOMAKETTA HYÖDYNTÄVIEN TULEE VIITATA SIIHEN ASIANMUKAISESTI LÄHDEVIIITTEELLÄ.

THIS QUESTIONNAIRE FORMS A PART OF THE ABOVE MENTIONED DATASET, ARCHIVED AT THE FINNISH SOCIAL SCIENCE DATA ARCHIVE.

IF THE QUESTIONNAIRE IS USED OR REFERRED TO IN ANY WAY, THE SOURCE MUST BE ACKNOWLEDGED BY MEANS OF AN APPROPRIATE BIBLIOGRAPHIC CITATION.

DETTA FRÅGEFORMULÄR UTGÖR EN DEL AV DEN OVANNÄMDA DATAMÄNGDEN, ARKIVERAD PÅ FINLANDS SAMHÄLLSVETENSKAPLIGA DATAARKIV.

OM FRÅGEFORMULÄRET ÄR UTNYTTJAT ELLER REFERERAT TILL MÅSTE KÄLLAN ANGES I FORM AV BIBLIOGRAFISK REFERENS.

Saatekirje

Tutkimusetiikan barometri

Arvoisa vastaanottaja,

suomalaiset luottavat tieteeseen ja tieteentekijöihin. Samalla tutkimukselle asetetaan kuitenkin uusia vaatimuksia yhteiskunnan taholta. Miten tutkijat Suomessa kokevat hyvän tieteellisen käytännön haasteet ja tutkimuseettiset ongelmatilanteet?

Ensimmäinen tutkimusetiikan barometri kartoittaa Suomen tiedeyhteisön näkemyksiä ja kokemuksia tiedemaailman eettisistä ohjeista ja koulutuksesta, hyvän tieteellisen käytännön loukkauksista ja haasteista sekä tutkimustyön arvoista. Kyselyyn toivotaan vastauksia erityisesti tutkijoilta ja opettajilta yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa ja muissa tutkimuslaitoksissa.

Barometrin toteuttavat yhteistyössä Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) ja Vaasan yliopisto. Raportin kirjoittavat professori emeritus Ari Salminen ja yliopisto-opettaja, HTT Lotta Pitkänen Vaasan yliopistosta. Barometri on osa Vastuullinen tiede -hanketta, jonka rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö.

Jokaisen vastaus on tärkeä, jotta barometria varten saadaan mahdollisimman luotettava kokonaiskuva aihepiiristä. Henkilö- ja organisaatiokohtaisia tietoja ei kysytä eikä raportoida, eivätkä yksittäisen vastaajan tiedot ole tunnistettavissa. Vastaukset käsitellään anonyymisti. Tutkimusaineisto arkistoidaan Tietoarkistoon.

Vastaaminen kestää noin 15 minuuttia. **Vastausaikaa on 30.1.2019 saakka.**

TENK julkaisee barometrin tulokset keväällä 2019. Lisätietoja antaa Vastuullinen tiede -hankkeen koordinaattori, FT Anni Sairio [yhteystiedot poistettu].

Linkki kyselyyn: <https://eforms.uwasa.fi/lomakkeet/5270/lomake.html>

Helsingissä 9.1.2019

Krista Varantola
puheenjohtaja, TENK

Ari Salminen
tutkimuksen vastuullinen johtaja, Vaasan yliopisto

Tutkimusetiikan barometri 2018

Tutkimusetiikan barometri 2018 kartoittaa suomalaisen tutkimustyön eettisyyttä ja ongelmatilanteita. Kysely kohdistuu yliopistoissa, ammattikorkeakouluissa ja muissa tutkimuslaitoksissa tehtävään tutkimukseen sekä erilaisiin kehittämishankkeisiin.

Kyselylomakkeen aiheina ovat arvot ja eettisyys, tutkimuseettiset ohjeet ja koulutus sekä kokemukset hyvien tieteellisten käytäntöjen loukkauksista Suomessa.

Huom! Kyselyllä ei kartoiteta yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusopintoihin liittyvää opintovilppiä.

I Tutkimuseettiset ohjeet ja koulutus

1. Onko taustaorganisaatiosi sitoutunut noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeita koskien hyvää tieteellistä käytäntöä?
 - Kyllä
 - Ei
 - En osaa sanoa

2. Tunnetko seuraavat Suomea koskevat ohjeet liittyen hyvään tieteelliseen käytäntöön? Merkitse tuntemasi ohjeistot.
 - Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitleminen Suomessa
 - Tieteellisten julkaisujen tekijyydestä sopiminen
 - Tutkimuseettisiä näkökohtia väitöskirjan ohjaus- ja tarkastusprosessiin
 - Tutkijan ansioluettelomalli
 - European Code of Conduct for Research Integrity

3. Kuinka hyvin tunnet oman taustaorganisaatiosi tutkimusetiikan tukihenkilötoiminnan?
 - Erittäin hyvin
 - Jonkin verran
 - En tunne toimintaa

4. Oletko osallistunut johonkin tutkimusetiikan koulutukseen?
 - Kyllä, monta kertaa
 - Kyllä, muutaman kerran
 - Kyllä, kerran
 - En ole osallistunut
 - Koulutusta ei ole ollut tarjolla

II Hyvän tieteellisen käytännön loukkaukset

Hyvän tieteellisen käytännön loukkauksilla eli HTK-loukkauksilla tarkoitetaan yleisesti epäeettistä ja epärehellistä toimintaa, joka vahingoittaa tutkimustyötä. Tiedevilppi ilmenee plagiointina, anastamisena, sepittämisenä ja vääristelynä. Suomessa HTK-loukkaukseksi luetaan myös piittaamattomuus, kuten tieteellisten julkaisujen tekijyyteen liittyvät laiminlyönnit.

Pyydämme arvioimaan näiden loukkausten esiintyvyyttä omassa tiedeyhteisössäsi viimeisen 3 vuoden aikana.

5. Kuinka usein tietoosi on tullut seuraavaa epäeettistä toimintaa omassa tiedeyhteisössäsi?

	Ei koskaan	Harvoin	Joskus	Melko usein	Usein
a) Toisen tutkijan tekstin tai kuvan esittäminen suoraan tai mukailten omissa nimissä (<i>plagiointi</i>).	1	2	3	4	5
b) Omien tulosten julkaiseminen useita kertoja ilman alkuperäiseen tutkimukseen viittaamista (<i>itseplagiointi</i>).	1	2	3	4	5
c) Tutkimussuunnitelman, -aineiston tai -idean <i>anastaminen</i> .	1	2	3	4	5
d) Tekaistujen havaintojen esittäminen tiedeyhteisölle (<i>sepittäminen</i>).	1	2	3	4	5
e) Menetelmien, havaintojen ja tulosten <i>vääristely</i> .	1	2	3	4	5
f) Menetelmien, havaintojen ja tulosten perusteeton <i>valikointi</i> .	1	2	3	4	5
g) Tutkijan nimen perusteeton poisjättäminen julkaisun tekijäluettelosta.	1	2	3	4	5
h) Toisen tutkijan työn muu perusteeton vähättely tai siteeraamatta jättäminen.	1	2	3	4	5
i) Omien tieteellisten ansioiden paisuttelu ansioluettelossa tai julkaisuluettelossa.	1	2	3	4	5
j) Toisen tutkijan työn epäasiallinen vaikeuttaminen.	1	2	3	4	5

k) Tutkimusluvan hankkimisen tai eettisen ennakoarvioinnin laiminlyönti.	1	2	3	4	5
--	---	---	---	---	---

6. Jos olet joutunut HTK-loukkauksen kohteeksi, oletko ilmoittanut siitä organisaatiossasi?

- Kyllä
 En

7. Jos olet ilmoittanut HTK-loukkauksesta organisaatiossasi, miten tilanteessa toimittiin?

- Tilanteeseen ei puututtu tai sitä ei otettu vakavasti
 Tilanne sovittiin työyhteisön sisällä tekemättä ilmoitusta organisaation johdolle
 Tilanteesta tehtiin HTK-ilmoitus organisaation johdolle, ja HTK-prosessi käynnistyi

8. Voit kertoa alla tarkemmin jostakin tiedossasi olevasta hyvän tieteellisen käytännön loukkauksesta.

9. Mitkä seuraavista seikoista saattavat mielestäsi uhata hyvää tieteellistä käytäntöä omassa tiedeyhteisössäsi?

	Täysin eri mieltä	Osin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Osin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
a) Tutkijalla ei ole tarpeeksi tietoa omista oikeuksistaan.	1	2	3	4	5
b) Tutkimusaineiston omistajuus ja käyttöoikeudet ovat epäselvät.	1	2	3	4	5
c) Usko siihen, että muutkin saattavat tilaisuuden tullen harjoittaa vilppiä tai piittaamattomuutta.	1	2	3	4	5
d) Usko siihen, etteivät hyvän tieteellisen käytännön loukkausten seuraukset ole erityisen vakavia.	1	2	3	4	5
e) Paineet saada rahoitusta, julkaista ja edetä uralla.	1	2	3	4	5
f) Rahoittajasta johtuva tulosten valikoiva julkaiseminen.	1	2	3	4	5
g) HTK-prosessista ei ole riittävästi tietoa.	1	2	3	4	5

10. Mitä muuta haluaisit tuoda esille koskien hyvää tieteellistä käytäntöä ja tutkimustyön eettisyyttä?

III Arvot ja eettisyys tutkimustyössä

11. Mitkä tutkimustyön arvot ja periaatteet ovat sinulle tärkeimpiä?

Valitse kolme itsellesi tärkeintä oheisesta luettelosta.

- avoimuus
 - edistyvyys
 - korjaavuus
 - kriittisyys
 - luotettavuus
 - perusteltavuus
 - rehellisyys
 - riippumattomuus
 - selkeys
 - soveltamiskelpoisuus
 - totuudellisuus
 - vapaus
 - vaikuttavuus
- muu, mikä? _____

12. Mitä mieltä olet seuraavista johtamiseen ja henkilöstöön liittyvistä väittämistä omassa työyhteisössäsi?

	Täysin eri mieltä	Osin eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Osin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
a) Tutkimuksen / projektin johtaja on tasapuolinen henkilöstöä kohtaan.	1	2	3	4	5
b) Tutkimusyhteisössäni esiintyy häirintää ja epäasiallista käyttäytymistä.	1	2	3	4	5
c) Vuorovaikutus tutkimusryhmäni sisällä on avointa.	1	2	3	4	5
d) Tutkimusyhteisöni tukee rehtiä ja vastuullista toimintakulttuuria.	1	2	3	4	5
e) Tutkimuksen / projektin johtaja kannustaa yksittäistä tutkijaa ja tutkimusryhmää heidän työssään.	1	2	3	4	5
f) Johtamisen eettisyys perustuu johdon antamiin hyviin esimerkkeihin.	1	2	3	4	5

13. Haluatko kertoa jotain liittyen edellä mainittuihin aiheisiin?

VASTAAJAN TAUSTATIEDOT

Työnantajasi tai taustaorganisaatiosi:

- Yliopisto
- Ammattikorkeakoulu
- Muu tutkimusorganisaatio

Ylin suorittamasi tutkinto:

- Tohtorintutkinto
- Licensiaatintutkinto
- Maisterintutkinto, ylempi AMK-tutkinto tai vastaava
- Kandidaatintutkinto, AMK-tutkinto tai vastaava
- Ylioppilastutkinto
- Muu, mikä _____

Missä maassa olet suorittanut ylimmän tutkintosi? _____

Työhösi kuuluu pääasiassa:

- Tutkimus
- Opetus
- Hallinto
- Muu, mikä _____

Ala, jota edustat:

- Luonnontieteet
- Tekniikka
- Lääke- ja terveystieteet
- Maatalous- ja metsätieteet
- Yhteiskuntatieteet
- Humanistiset tieteet
- Taiteet

Kokemus tutkimustyöstä vuosina: _____ vuotta

Kiitos vastauksestasi!

Lisätietoja tutkimusetiikasta ja hyvästä tieteellisestä käytännöstä Suomessa:

http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

<https://www.vastuullinentiede.fi/>

Muita eettisiä ohjeita ja suosituksia: <http://www.tenk.fi/fi/tenkin-ohjeistot>